

De sigaret mag weer in de kroeg. Minister Schippers ontmoedigt roken niet langer. De regering is niet transparant

► Het rookverbod wordt versoepeld; stophulp wordt duurder; Stivoro verdwijnt.

► Kortom: dit kabinet ontmoedigt roken niet langer. Is dat nou liberaal?

Door JOHAN MACKENBACH
en ONNO VAN SCHAYCK

De Verenigde Naties hielden dinsdag in New York een top over 'niet-overdraagbare ziekten'. Deze top gaat over de vraag hoe kanker, hart- en vaatziekten, chronische longziekten en diabetes het best kunnen worden

bestreden.
Terwijl Rusland en Brazilië zich door hun presidenten laten vertegenwoordigen, kan er bij Nederland niet meer af dan een ambtenaar. Deze VN-top geeft prioriteit aan de bestrijding van tabak, maar in Nederland wordt het tabakontmoedigingsbeleid stukje bij beetje afgebroken.

Wat is hier aan de hand?
Evenals in veel andere landen is roken in Nederland de belangrijkste oorzaak van voortijdig overlijden. Jaarlijks sterven bijna twintigduizend mensen aan de gevolgen van tabaksgebruik, door hart- en vaatziekten, longkanker en chronische longziekten. Dat zijn 28 keer zoveel doden als door verkeersongevallen.

Wetiswaar is het aantal rokers sinds de jaren zeventig gedaald, maar in vergelijking met andere landen was deze daling heel bescheiden. Bijna

► **Bijna nergens in West-Europa zijn er zo veel rokers als in Nederland** ◀

nergens in West-Europa ligt het percentage rokers hoger dan in Nederland.

Dat komt doordat Nederland, onder invloed van de tabaksindustrie,

een halfslachtig tabakontmoedigingsbeleid heeft gevoerd. Daardoor werden maatregelen hier altijd later genomen, en in een afgezwakte vorm.

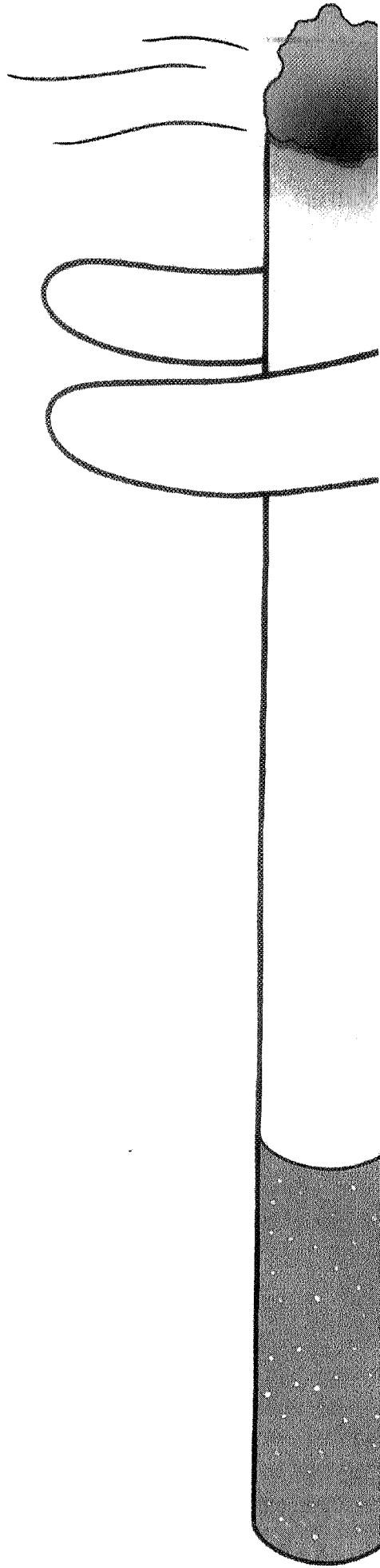
De laatste jaren begon de situatie wat hoopvoller te lijken. De invoering van de Tabakwet van minister Borst (Volksgezondheid, D66) bracht, samen met enkele gerichte voorlichtingscampagnes en een flinke accijnsverhoging, aan het begin van het vorige decennium het aantal rokers in Nederland voor het eerst beneden de 30 procent.

Minister Klink (Volksgezondheid, CDA) deed een poging het roken in de horeca uit te bannen en trof voorbereidingen om stoppen met roken via

medicijnen onder te brengen in het basispakket van de zorgverzekering. Dit laatste is begin 2011 daadwerkelijk ingevoerd.

Wat doet dit kabinet? Minister Schippers (Volksgezondheid, VVD) draait de klok weer terug. Onder invloed van een lobby van de tabaksindustrie is een uitzondering op het rookverbod gemaakt voor de kleine horeca. Roken in cafes en disco's is weer min of meer normaal.

De minister heeft verder besloten de ondersteuning van stoppen met roken uit het basispakket te halen. Ook stopt ze met voorlichtingscampagnes. Ten slotte heeft ze aangekondigd dat Stivoro, het instituut dat sinds de jaren zeventig de waakhond

Hoe liberaal is dat?

over haar contacten met de tabaksindustrie

is van tabaksbestrijding, wordt opgeheven.

Toen de minister haar beleid in de Kamer moest verdedigen, zegde ze

► **Roken in cafés en disco's is inmiddels weer min of meer normaal geworden** ◀

toe dat ze zich zou hardmaken voor een rookvrij schoolplein. Maar wie haar Nota Gezondheidsbeleid heeft gelezen, weet inmiddels beter.

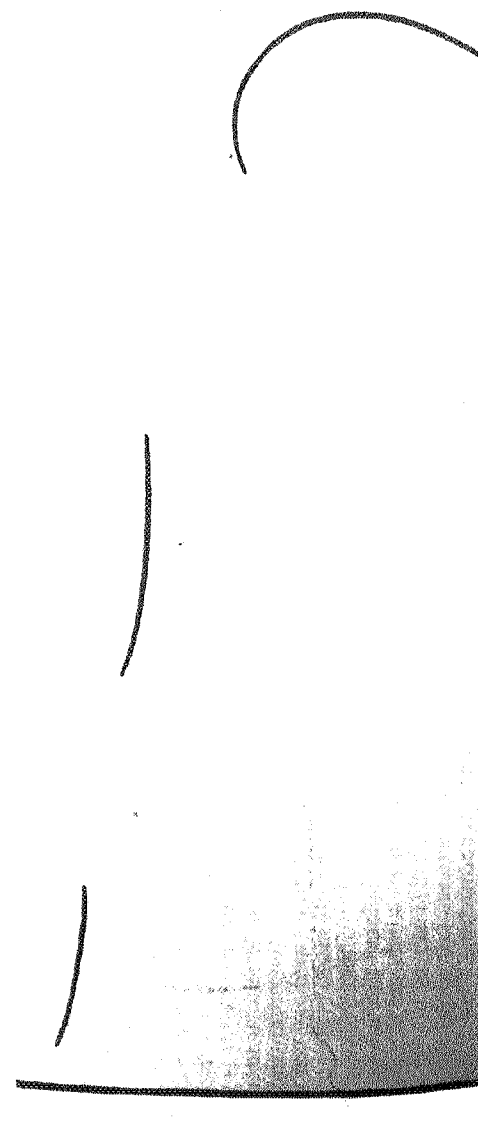
Misschien is het een kwestie van

politieke overtuiging – dat beïnvloeding van het gedrag van burgers in strijd is met de liberale uitgangspunten van de minister – maar vergelijking met Engeland, waar geestverwanten van de minister aan de regeringstafel zitten, leert dat dit niet de verklaring is. Het kabinet-Cameron wil de burger niet lastigvallen met allerlei wetten en regels, maar voor tabak maakt het een uitzondering. Onlangs is besloten dat tabaksproducten niet meer zichtbaar te koop mogen liggen. Toen bezuinigingen op anti-rookcampagnes leidden tot minder mensen die stopten met roken, werden de kortingen onmiddellijk teruggedraaid. Pubs blijven rookvrij. Ten slotte volgt de Britse regering het in-

ternationale verdrag over tabaksbestrijding, door transparant te maken wanneer en waarover met de tabaksindustrie wordt gesproken.

Ook de Nederlandse regering heeft dit verdrag ondertekend, maar zij maakt de contacten met de tabaksindustrie niet openbaar. Wij doen een beroep op de minister om niet de belangen van de tabaksindustrie, maar de gezondheid van de Nederlandse burger centraal te stellen.

Johan Maackebach is hoogleraar maatschappelijke gezondheidszorg aan het Erasmus Medisch Centrum in Rotterdam. Onno van Schayck is hoogleraar preventieve geneeskunde aan de Universiteit Maastricht.

► nrc-commentaar

Niet gaan hakken als de storm straks opsteekt

En 'gevaarlijke nieuwe fase'. Zo kenschetst het Internationaal Monetair Fonds (IMF) de toestand van de wereld economie nu.

Het IMF had het risico al ingecalculeerd dat het herstel dat zich in de loop van vorig jaar en begin dit jaar aandienende aan kracht zou verliezen. De opbouw van voorraden door bedrijven na de crisis, een belangrijke impuls, zou eindelijk. Het stimulerende of althans niet remmende begrotingsbeleid in het Westen zou plaatsmaken voor consolidatie.

Een opleving van de particuliere vraag had het economische herstel dus verder moeten gaan dragen. Dat is, na een recessie, altijd een precair moment. Het aantrekken van de vraag staat of valt met het vertrouwen van burgers en bedrijven in de toekomst.

Juist dat vertrouwen is nu danig op de proef gesteld. In de Verenigde Staten, waar een bloedig begrotingsdebat het vertrouwen in de leiding van het land heeft aangetast. En in Europa, waar de onrust rond de euro niet alleen is opgeblaasd door de crisis waarin verschillende eurolanden zijn geraakt, maar zeker ook door de wereldwijde economische en soms

ste deel van de rest van de wereld groeit nog steeds vooral bij de gratie van de export naar de markten in deze twee blokken. Het stimuleren van binnenlandse vraag ten koste van het heilige handelsover-schot, met name in China, is dan ook de beste bijdrage die de nieuwe economische grootmachten kunnen leveren.

Dat ontslaat Europa en VS gezinszins van hun eigen verantwoordelijkheid. Een spoedige en duurzame oplossing van de euro-crisis is geboden. En in de VS moet een totale verlamming van de besluitvorming door de campagnes voor de presidents- en parlementsverkiezingen van begin november volgend jaar worden vermeden.

Dat is veel gevraagd. Het IMF dringt erop aan de huidige conjuncturele tegenslag niet te verergeren door voortijdige bezuinigingsdrift, tenzij daar een geloofwaardig plan voor begrotingsherstel op de middellange termijn tegenover staat. Dat is geen ideale oplossing. De begrotingen in het Westen staan er al slecht voor.

Maar het alternatief kan slechter uitpakken. In Nederland stelde het Centraal Planbureau vorige week dat nieuwe bezuinigingen ter grootte van 5 miljard euro – die het kabinet zou willen doorvoeren als de „storm opsteekt“, zoals minister De Jager dinsdag zei – niet verstandig zijn. Het IMF sluit zich nu bij het Planbureau aan. De wereld economie en de na-